

Voorwoord

Emke Jelmer Keulen en Henk Kuindersma

Eerste helft negentiende eeuw: tijdperk van rijtuigen, trekschuiten en looppaden én van een wetenschap volop in beweging. Dat laatste geldt ook zeker voor het academisch theologisch onderzoek. Nieuwe, spraakmakende inzichten inzake Bijbel en traditie vragen vakgericht en publiekelijk de aandacht. Zeven jonge theologen uit Leeuwarden en omgeving komen in 1838 in Leeuwarden enkele keren samen om een vereniging op te richten ter bevordering van de “grondige” beoefening van de godgeleerdheid. Op 19 oktober 1838 zetten ze hun handtekening onder een reglement, waarmee hun vereniging, die ze Friesch Godgeleerd Gezelschap (FGG) noemen, een feit is. De eerste vergadering van wat ooit ‘een roemrijk gezelschap’ zal worden genoemd, vindt plaats op vrijdag 1 maart 1839. Nu, 175 jaar later, is het FGG nog steeds een vitale kring van Friese theologen, die – naar reglementair besluit van de oprichters – op de eerste vrijdag van de maand in Leeuwarden bijeenkomt, met uitzondering van januari en de zomermaanden.

Het gezelschap wilde dit gedenkwaardige jubileum, 175 jaar FGG, niet onopgemerkt voorbij laten gaan. Spoedig kwam het plan op om het jubileum in breder verband te vieren en op de een of andere manier publiekelijk een bijdrage te leveren aan het actuele theologische debat. Dit heeft geresulteerd in de organisatie van een symposium, met als titel ‘Van blijvende waarde? Over de betekenis van theologie in het publieke domein’. De rol van kerk en religie verandert snel in de huidige samenleving. Welke waarde heeft of kan theologie hebben in deze situatie?

Het symposium, dat aanvankelijk gepland stond voor 2 oktober 2013, was op vrijdag 14 februari 2014 in de Doopsgezinde Kerk te Leeuwarden. In dit themanummer van *It Beaken* vindt u de (uitgewerkte) neerslag van de lezingen die er gehouden zijn.

De vergaderingen van het FGG kennen doorgaans een vaste structuur. Een van de leden houdt de hoofdlezing (“grote werkzaamheid”). Vervolgens komt de “criticus” aan het woord, die een eerste reactie op de lezing geeft om de discussie op gang te brengen. Deze werkwijze vindt u in de opzet van dit themanummer weerspiegeld. Drie sprekers hebben op het symposium elk vanuit hun eigen vakgebied/perspectief hun licht over het thema laten schijnen. Het zijn de oudtestamenticus prof. dr. Ed Noort, mgr. dr. Gerard de Korte, bisschop van het bisdom Groningen-

Leeuwarden en praktisch-theoloog prof. dr. Henk de Roest. Op de bijdragen van deze sprekers is gereageerd door vier leden van het FGG: dr. Liuwe Westra, dr. Harmen Jansen en drs. Edna Zwerver / dr. Emke Jelmer Keulen. In dit themanummer worden de hoofdlezingen – drie keer “een grote werkzaamheid” – gevolgd door reacties van de FGG-leden in de rol van “criticus”. Gesprek en debat zijn immers belangrijke elementen van wetenschappelijke theologiebeoefening: in 1838/1839 en, 175 jaar later, in 2013. Dit themanummer wil de lezer middels deze opzet daarvan iets laten ervaren.

De uitwerking van het thema ‘Van blijvende waarde? Over de betekenis van theologie in het publieke domein’ door de sprekers bestaat eigenlijk uit twee stappen. Ten eerste wordt er teruggegaan naar de bronnen. Noort geeft een kijkje in de wereld van het Oude Testament. Hij schetst de diversiteit aan godsbeelden en stelt de prikkelende vraag of de theologie actuele ontwikkelingen en inzichten in de oudtestamentische wetenschap wel voldoende verdisconteert. Ten tweede wordt ingegaan op de vraag op wat voor manier toekomstige theologie een plek kan of zou moeten krijgen in een gesecculariseerde, maar tegelijk ook religieus bontgekleurde maatschappij. De Korte pleit voor een theologiebeoefening vanuit een beleefd geloof, die bijvoorbeeld probeert centrale dogma’s uit de christelijke traditie in de taal en denkbeelden van deze tijd te verwoorden. De Roest vraagt aandacht voor de verbondenheid van de theologie met de kerkelijke en religieuze praxis. Ze hebben elkaar nodig. Zonder praxis verdampt in zijn ogen de theologie. Hij ziet voor de theologie een duidelijke rol als hulp voor de praxis weggelegd.

Het theologische debat wordt voorafgegaan door een overzicht van de geschiedenis van het FGG. Oud-lid en oud-secretaris dr. Jan Dirk Wassenaar heeft ter gelegenheid van het jubileum een jubileumboek geschreven, waarin hij een overzicht geeft van 175 jaar FGG. In het eerste artikel van dit themanummer geeft hij daarvan de hoofdlijnen weer. De ontwikkelingen binnen het FGG worden daarin tegen de achtergrond van de tijd geplaatst. Zo begint dit themanummer met een stukje geschiedenis op Friese bodem.

Zonder medewerking van derden was dit themanummer er niet gekomen. Allereerst onze hartelijke dank aan de Fryske Akademy, die een nummer van haar wetenschappelijke tijdschrift *It Beaken* beschikbaar stelde voor de publicatie van de bijdragen op het symposium ter gelegenheid van het jubileum van het FGG. Verder een woord van dank aan de auteurs van de artikelen voor hun inzet, Reinder Reitsma die meehielp met de Friese vertaling van enkele samenvattingen, de Doopsgezinde Gemeente in Leeuwarden die gastvrijheid verleende aan het symposium en de fondsen die het financieel mogelijk maakten.

Theologie beoefenen is een zaak van voortgaand gesprek en debat. Aangezien dit themanummer voorafgaand aan de dag van het symposium is gedrukt, kon er geen verslag van het gesprek naar aanleiding van de lezingen en reacties worden opgenomen. Een verslag hiervan kunt u vinden op de website www.kruspunt.nl.

Wij als gastredactie hopen dat u veel plezier zult beleven aan het lezen van dit themanummer en wij spreken de wens uit dat deze bundel een bijdrage levert aan de reflectie op de waarde en de rol van theologie voor het publieke domein in een steeds weer veranderende maatschappij.

.....